

Rom Hiwere Ọhụ — Nọmba Iri na Anọ

Ntughari uche nke Kraist na Ikpuzi Onyinyo nke Anụ-ọhia: Myiriita Amuma n'Ubochi Ikpeazu

Jeff Pippenger
2024-09-02

Ahiri amuma nke na-akowa mgbe United States na-akpu oyiyi nye anụ-ọhia ahụ na oyiyi nke anụ-ọhia ahụ na-emezu n'oge mpi Protestantism na-akpu oyiyi Kraist. A na-akowaputa nhazi ahụ kpomkwem n'isi nke iri nke Daniel, mgbe Daniel huru "marah," ọhụ, bụ enyo na-akpata mgbanwe. Daniel na-anochi anya ndi na-ele Kraist anya, ma n'ime ime nke a ha na-egosiputa agwa Kraist. Nari puku iri anọ na anọ ahụ, ndi Daniel na-anochi anya ha n'isi nke iri, na-akpu oyiyi Kraist n'ime ha, naani ka ha na-ele agwa Ya anya. Site n'ile anya ha na-agbanwe.

Onyonyo nke anụ ọhia ahụ na-egosiputa anụ ọhia ahụ, ma ikpuputa onyonyo nke anụ ọhia ahụ bu nnukwu ule nye ndi nke Chineke, nke a ga-ekpebi odinihu ebighi ebi ha site na ya. Mgbe uka ndi Protestant ga-achikwa ochichi nke United States, ha ga-aburiri ndi kpuru onyonyo nke usoro uka na ochichi nke na-akowaputa usoro nchikwa nke ike ndi popu jiri aru oru tupu e wepuru nkwado ndoro ndoro ochichi ahụ. N'otu oge ahụ kwa, a ga-emeputa onyonyo nke Kraist n'ime ndi nke Ya nke ubochi ikpeazu. Ma, e nwere ndi nonyere Daniel ndi na-ahughi ohuu ahụ, n'ihu na ha gbapuru n'ihu ohuu ahụ. Ha dara ule nke ikpuputa onyonyo nke anụ ọhia ahụ, site n'iju ikwe ka e kpuo onyonyo nke Kraist n'ime ha n'oge ule ahụ.

A na-emezu ukpuru ime mmuo nke nghoghachi site n'ileba anya n'enyọ nke na-anochi anya Kraist, ma n'ihu na ohuu "marah" bu ohuu na-akpata ihe, oyiyi Kraist di n'enyọ ahụ na-emeputa oyiyi Kraist n'ime mmadu. Enyo nkiti na-egosiputa oyiyi nwoke ahụ na-eleba anya n'enyọ ahụ, ma itinye ukpuru ahụ n'oru n'uzo ime mmuo nwere mgbanwe ufodu metutara enyo ahụ. Ndi bu naani "onye na-anu okwu ahụ, ma o bughị onye na-eme ya," "na-ele onwe ya anya, wee laa uzo ya, ma ozugbo ahụ chefuọ udi mmadu o bu." Ha na-ele anya n'enyọ ahụ ma na-ahụ naani mmadu.

Otu otu nke ozo, ndi "na-abughị onye na-anu ihe ma chefuọ ya, kama onye na-eme oru ahụ" na-ahụ iwu Chineke, ha na-ahụ Kraist n'enyọ. Oru ahụ bu ighota na ukpuru nke ntughari oyiyi nwere eziokwu "nkiti" na eziokwu ime mmuo. Daniel na-egosi ndi ahụ ruru "oru" ahụ, n'ihu na n'isi nke itoolu na nke iri, o na-akowa oru ahụ nke na-amiputa ukpuru ime mmuo nke ntughari oyiyi.

N'ubochi ndi ahụ, mu onwe m Daniel no na-eru uju izu ato zuru ezu. Erighi m achicha di ufo, anu ma o bu mmanya abataghikwa n'onu m, e-teghikwa m onwe m mmanu ma oli, ruo mgbe izu ato zuru ezu mezuru. Daniel 10:1, 2.

Gebriel enyela Daniel nkowa nke akuku nke ohu nke isi nke asato, ma Daniel aghotaghị ya niile.

Mu onwe m, Daniel, tubiri n'ala, arja oria ubochi ufodu; emesia m biliri, mee ozi eze; ohuu ahụ juru m anya nke ukwu, ma o dighi onye ghotara ya. Daniel 8:27.

Nwannaanyi White na-eme ka anyi mara na Daniel no na-achọ ighota nkowa ozi nke Daniel isi nke asato, nke Gabriel wetara Daniel n'isi nke itoolu.

“Site n’idi ume oheru na nke miri emi kari, Miller gara n’ihu n’inyocha amuma ndi ahụ, na-etinye abali dum na ubochi dum n’imu ihe nke ugbo a putara na o di oke ukwu n’ihe o putara ma na-adotakwa mmasi ya nile. N’isi nke asato nke Daniel, o pughi ihu ihe obula ga-egosi ebe a ga-amalite igu ubochi 2300 ahụ; mmuo-ozu Gabriel, o bu ezie na e nyere ya iwu ime ka Daniel ghota oheru ahụ, nyere ya naani nkowa akuku ya. Ka a na-ekpughe n’oheru e nyere onye-amuma ahụ mkpagbu di egwu nke ga-abijara nzuko ahụ, ike anu ahụ ya kwusiri. O nweghizi ike inagide ya, mmuo-ozu ahụ wee hapu ya ruo nwa oge. Daniel “dara mba, wee rja orja ubochi ufodu.” “Oheru ahụ juru m anya,” ka o na-ekwu, “ma o nweghi onye ghotara ya.”

“Ma Chineke nyere onye ozi Ya iwu, si: ‘Mee ka nwoke a ghota oheru ahụ.’ A ga-emezu oru ahụ. N’ina nti n’iwu ahụ, mmuo-ozu ahụ, mgbe oge ufodu gasiri, loghachiri n’ebe Daniel no, na-asị: ‘Abiawo m ugbo a iji nye gi amamihe na nghota;’ ‘ya mere ghota okwu a, ma chebara oheru ahụ echiche.’ Daniel 8:27, 16; 9:22, 23, 25–27. E nwere otu isi ihe di mkpa n’oheru nke isi nke 8 a hapuru n’enweghi nkowa, ya bu, nke metutara oge—oge nke ubochi 2300 ahụ; ya mere mmuo-ozu ahụ, n’iga n’ihu na nkowa ya ozọ, kwusiri uche ya karisia n’isiokwu nke oge.” The Great Controversy, 325.

N’isi nke iri, a na-eme ka anyi mara na Daniel nwere nghota banyere “oheru” ahụ na “okwu” ahụ, ma Daniel chorọ ihè kari, ya mere o tinyere obi ya n’ichota nghota ahụ, o wee buru onu ubochi iri abuo na otu. N’ime ime nke a, o na-anochi anya ndi nke ubochi ikpeazu bu ndi na-aghota ukpuru ime mmuo nke ntughari ihè, nke e ji ukpuru eke nke ntughari ihè atu. A na-egosi nghota ahụ site n’oru ha, a na-anochikwa oru ha anya site n’aka Daniel dika icho nghota ziri ezi banyere okwu amuma nke Chineke. Ihe na-aputa ihè n’itunyere ndi ahụ gbapuru n’ihu oheru ahụ, bu na ha achoghi nghota ziri ezi banyere okwu amuma nke Chineke.

Eziokwu nke okwu amuma nke Chineke, nke e ji Daniel gosi di ka onye agu ya bu ighota, bu ihè nke ubochi ikpeazu; n’ihi na Daniel na-anochi anya otu nari puku na iri ano na ano. Ya mere, Daniel na-anochi anya otu klaasi nke ndi na-achọ ighota ihè nke okwu amuma nke Chineke, nke e gosiputara dika ule ikpeazu tupu oge amara emechie. N’ihe a, o bu Mkpughe nke Jisos Kraist ka a na-ekpughe tupu oge amara emechie, ma o bukwa ule ahụ nke e gosiputara dika ikpuputa oiyi nke anu ohia ahụ.

Ikpuputa onyinyo nke anu-ohia ahụ na-akowaputa kpomkwem usoro esi azulite onyinyo nke anu-ohia ahụ. A pughi ikpebi eziokwu ahụ n’uzo ziri ezi ma e wezuga na a ga-ebu uzo mata isiokwu bu isi nke ule ahụ, bu anu-ohia ahụ. O bu anu-ohia ahụ na-eguzobe ma na-akowaputa otu e si akpu onyinyo ahụ.

“Ma gini bu ‘onyinyo ahụ nye anu ohia ahụ’? oleekwa otu a ga-esi kpuputa ya? O bu anu ohia ahụ nwere mpi abuo na-eme onyinyo ahụ, o bukwa onyinyo nye anu ohia ahụ. A na-akpokwa ya onyinyo nke anu ohia ahụ. Ya mere, iji muta udi onyonyo ahụ di na otu a ga-esi kpuputa ya, anyi ga-amuriri njirimara nke anu ohia ahụ n’onwe ya—ochichi papacy.

“Mgbe nzukọ mbụ nke Kraist mebiri emebi site n’ihapụ ịdị mfe nke ozi-oma ahụ ma nakwere emume na omenala ndị ọgọ mmụọ, ọ tufuru Mmụọ na ike nke Chineke; ma ịji chikwaa akọ na uche nke ndị mmadụ, ọ chọrọ nkwardo nke ọchịchị uwa. Ihe si na ya pụta bụ ọchịchị pope, bụ chọọchị nke chikọtara ike ọchịchị ala ma jiri ya kwalite ebumnuche nke ya, karịsịa maka ntaramahụhụ nke ‘ndị juru ezi okwukwe.’ Ka United States wee kpuputa oyiyi nke anụ ọhịa ahụ, ike okpukpe aghaghị ijide ọchịchị obodo n’uzọ dị otu a nke na a ga-ejikwa ikike nke steeti mee ihe site n’aka chọọchị ịji mezuo ebumnuche nke ya.” The Great Controversy, 443.

Iji “imuta otú onyinyo ahụ dị na otú a ga-esi kpụọ ya, anyị ga-amuriri àgwà nke anụ ọhịa ahụ n’onwe ya—ọchịchị papa.” Ọ bụ anụ ọhịa ahụ na-eguzobe ọhụ ahụ nke bụ ule nke ụbọchị ikpeazu, nke a na-eweta tupu oge amara emechie. Daniel ghọtara ọhụ ahụ na okwu ahụ.

N’afọ nke atọ nke Sairos, eze Peasia, e kpugheere Daniel ihe, onye a kpọrọ aha ya Belteshaza; ihe ahụ bụkwa eziokwu, ma oge a kara aka dị ogologo: ọ ghọtara ihe ahụ, ma nwee nghota n’ọhụ ahụ. Daniel 10:1.

Ọhụ a bụ ọhụ “mareh” nke afọ puku abụọ na nari atọ ahụ. “Ihe” ahụ bụ okwu Hibru “dabar,” nke pụtara “okwu.” Otu okwu ahụ (“dabar”) nke a sughariri dị ka “ihe” n’amaokwu mbụ ka a sugharirikwa dị ka “okwu a” n’isi nke itoolu amaokwu nke iri abụọ na atọ.

Ee, mgbe m ka na-ekwu okwu n’ekpere, otu nwoke ahụ, Gabriel, onye m hụrụ n’ọhụ na mbido, ka e mere ka o fee ọsọ ọsọ, meturu m n’oge àjà mgbede. O wee mee ka m mata, gwa m okwu, si, O Daniel, apụtala m ugbo a inye gi amamihe na nghota. Ná mmalite nke ariri gi, iwu ahụ puru, ma abiawo m igosi gi ya; n’ihi na a hụrụ gi n’anya nke ukwu: ya mere, ghota okwu ahụ, tulekwa ọhụ ahụ. Daniel 9:21–23.

Gabriel biakwutere Daniel n’aziza ekpere Daniel, nke jikọtara ya na nghota e mere ka Daniel nweta mgbe ọ ghọtara na ọ nọ n’agha-nzorọ nke nnupusị nke Levitikos iri abụọ na isii nochiri anya ya.

N’afọ mbụ nke ọchịchị ya, mụ onwe m, Daniel, ghọtara site n’akwukwọ ọgụgụ ọhụ ọgụgụ nke afọ ndị ahụ, nke okwu nke Onyenwe anyị biara n’aka Jeremiah onye amuma, na Ọ ga-emezu afọ iri asaa n’ime mbibi nile nke Jerusalem. Daniel 9:2.

Ndọkpụ a Jeremaya kowara mere ka Daniel rute n’ighota ndọkpụ nke “oge asaa” ahụ Mosis dere, nke bụ ma “iyi” ma “onụ” kwa.

Ee, Izrel nile emehiewo iwu gi, ọbuna site n’ihapụ ya, ka ha ghara ige olu gi ntị; ya mere a wusawo onụ n’iyi ahụ n’elu anyị, na iyi ahụ e dere n’iwu Mosis, ohu Chineke, n’ihi na anyị emehiewo megide ya. O mewokwa ka okwu ya guzosie ike, nke o kwuru megide anyị, na megide ndị ikpe anyị ndị kpeere anyị ikpe, site n’iwetara anyị nnukwu ajo ihe; n’ihi na n’okpuru eluigwe nile emebeghi ihe dị ka nke emere Jerusalem. Dị ka e dere n’iwu Mosis, ajo ihe a nile abiakwaswo anyị: ma anyị ekpeghi ekpere anyị n’ihu Onyenwe anyị Chineke anyị, ka anyị si n’ajo omume anyị laghachi, ma ghota eziokwu gi. Daniel 9:11–13.

Site n’akaebe àmà abụọ ahụ nke Jeremaya na Mosis, Daniel ghọtara na mbibi e wetara Jerusalem bụ “onbụ onụ ahụ” “nke Mosis” nke “awusawo n’elu” Izrel oge ochie. Nwanyị White na-akpọ àmà

Jeremaya “igba-ama nye nzuko-ukwu,” ma n’akuku a, o na-egosiputa Jeremaya dika Mmuo nke Amuma nke ubochi ikpeazu, n’ihi na “igba-ama nye nzuko-ukwu” n’ubochi ikpeazu bu nnoo nke a. Jeremaya na-anochi anya Mmuo nke Amuma, Mosis na-anochi anya Akwukwo Nso.

Daniel na-anochi anya ndi nke ubochi ikpeazu ndi si n’aka ndi ama abuo ahụ ghotara na e chusasiwo ha, ma ndi si na Bible na Mmuo nke Amuma ghotara na a kpolitela ha, di ka e mere Daniel ka o mata eziokwu ahụ na ya (ha) anowo n’agha-nzorọ, nakwa na e gosiri agha-nzorọ ahụ n’Okwu amuma nke Chineke.

Ahumahu nke ndi Chineke n’ubochi ikpeazu bu ahumahu nke umuagboghọ iri ahụ.

“Akuko ilu banyere ndi na-amaghi nwoke iri nke Matiu 25 na-akowakwa ahumahu nke ndi Adventist.” *The Great Controversy*, 393.

Oge ichere nke ilu umu agboghọ iri ahụ na-anochi anya otu mmeghachi-ura ahụ nke Daniel n’isi nke itoolu. N’idabere n’ebe ndi ama abuo ahụ e doro nso no, Daniel ghotara na ndu ya dum bu mmezu nke amuma puru iche di n’Okwu Chineke. Amuma ahụ duru Daniel gaa n’ogwugwo ahụ a chorọ ma o buru na Daniel ga-adị njikere maka ihe nke ga-eme ya n’isi nke na-esote ozugbo. N’otu aka ahụ kwa, mgbe ndi Millerite mezuru ilu umu agboghọ iri ahụ, ha kwa aghaghi ikpote n’eziokwu na mmechuihu mbu ahụ na oge ichere ahụ emewo ka ha dara n’ura. Ndi amuma niile na-anochi anya ubochi ikpeazu.

Mmeteta nke Daniel na ndi Millerite bu ndi ama abuo nke mmeteta nke puku iri ano na ano na puku otu nari n’ubochi ikpeazu.

“Jizos na usuu ndi agha niile nke eluigwe ji obi ebere na ihunanya lekwasị anya n’ebe ndi ahụ no, bu ndi jiri atumanya di utọ chosiworo ike ihu Onye mkpuruobi ha huru n’anya. Ndi mmuo ozi no na-efeghari gburugburu ha, iji kwado ha n’oge ule ha. A hapuru ndi legbara inata ozi nke eluigwe ahụ n’ochichi, iwe Chineke wee bilie megide ha, n’ihi na ha achoghi inata ihè ahụ nke O zitere ha site n’eluigwe. Ndi ahụ kwesiri ntukwasị obi mana ndi dara mbà n’obi, ndi na-enweghi ike ighotara ihe mere Onyenwe ha ejighi bia, a hapughi ha n’ochichi. E duzikwara ha ozọ n’Akwukwo Nso ha ka ha choputa oge amuma di iche iche. E wepuru aka nke Onyenwe anyi n’elu onuogu ndi ahụ, e wee kowaa njehie ahụ. Ha huru na oge amuma ndi ahụ rutere ruo n’afọ 1844, nakwa na otu ihe akaebe ahụ ha jiri gosi na oge amuma ndi ahụ mechiri n’afọ 1843, gosikwara na ha ga-akwasị n’afọ 1844. Ihè sitere n’Okwu Chineke mukwasiri onodu ha, ha wee choputa oge ichere—‘O bu ezie na o [ohu ahụ] egbu oge, chere ya.’ N’ihunanya ha nwere maka obibia Kraist ozugbo, ha elegharala oge ichere nke ohu ahụ anya, nke e mere iji gosi ndi ezi ndi na-eche n’eziokwu. Ha nwekwara ozọ otu akara oge. Ma ahuru m na otutu n’ime ha enweghi ike ibili kari nnukwu ndakpo olileanya ha, iji nweta ogo ahụ nke inu oku n’obi na ume nke kara akara okwukwe ha n’afọ 1843.” *Early Writings*, 236.

N’ime mmezu nke ilu ahụ, ndi Millerite “legbara igbu oge nke ohu ahụ anya,” ma e “duziri” ha “ozọ” “n’Akwukwo Nso ha ka ha nyochaa oge amuma di iche iche. E wepuru aka Onye-nwe-anyi n’elu onuogu ndi ahụ, a kowakwara njehie ahụ.” A duziri Daniel n’Akwukwo Nso, e wepukwara “aka Onye-nwe-anyi” n’elu “oge amuma di iche iche,” ma mgbe Daniel, dika onye na-eme ihe, o bughị naani onye na-anu okwu, site n’okwukwe na-arụ oru gosiputara na o ghotara ozi Jeremaya

na Mozis site n'imezu ntuziaka e nyere n'ime Levitikos iri abuo na isii, yana ogwugwo na mkpebi nke onodu a chusasiri chusasi nke ndi nke Chineke, mgbe ahụ ka e nyere Daniel "nkowa" ahụ.

Mgbe puku mmadu nari otu na iri anọ na anọ ahụ mezuru oge ichere nke ilu ahụ n'ime mmezu ya ikpeazu na nke kachasi zuo oke n'ubochi ikpeazu, ha ga-eme ya n'oge nke "ikpuputa onyinyo nke anu ohia ahụ" bu nnukwu ule ha.

Anyi ga-aga n'ihu na echiche ndi a n'isiokwu na-esonu.

"Mgbe mkpuru ahụ amiputara, ozugbo ahụ o na-etinye mma owuwe ihe ubi, n'ihu na owuwe ihe ubi eruola.' Kraist ji agu na-atosi ike na-eche ngosi nke Onwe Ya n'ime nzuko Ya. Mgbe a ga-eme ka agwa Kraist puta n'uzo zuru okè n'ime ndi Ya, mgbe ahụ O ga-abia ikporo ha dika ndi nke Ya." Christ's Object Lessons 69.

"O bu ochichiri nke nghotahie banyere Chineke ka na-ekpuchi uwa. Umụ mmadu na-efunahu ihe omuma ha banyere agwa Ya. Aghotahiere ya ma kwahiekwa ya. N'oge a, a ga-ekwusa ozi sitere n'aka Chineke, ozi nke na-enye ihè n'ike mmetuta ya ma na-azoputa n'ike ya. A ga-eme ka a mara agwa Ya. N'ime ochichiri nke uwa ka a ga-amanye ihè nke ebube Ya, ihè nke idi mma Ya, ebere, na eziokwu."

"Nke a bu oru ahụ onye-amuma Aizaya kwara n'okwu ndi a, 'Gi, Jerusalem, nke na-eweta ozi oma, welie olu gi elu n'ike; welie ya elu, atula egwu; gwa obodo ndi Juda, Leenu Chineke unu! Leenu, Onyenwe anyi Chineke ga-abia n'aka di ike, ogwe aka Ya ga-achikwa n'ihu Ya; leenu, ugwo oru Ya nonyere Ya, oru Ya dikwa n'ihu Ya.'" Aizaya 40:9, 10.

"Ndi na-eche obibia nke Nwoke-alu Nwunye ahụ ga-agwa ndi mmadu, 'Lee Chineke unu.' Uzari ikpeazu nke ihè ebere, ozi ikpeazu nke ebere a ga-enye uwa, bu mkpughe nke agwa ihunanya Ya. Umụ Chineke ga-egosiputa ebube Ya. N'ime ndu na agwa nke ha onwe ha, ha ga-ekpughe ihe amara Chineke emeworo ha." Christ's Object Lessons, 415.